

Amgueddfa Cymru

Paratoi ar gyfer Her Fer Dinasyddiaeth Fyd-eang

PARATOI EICH SAFBWYNT PERSONOL A'CH GWEITHGAREDD CODI YMWHYBYDDIAETH

Bydd y gweithgareddau hyn yn eich helpu i baratoi ar gyfer yr Her Fer. Maent wedi'u llunio i'w defnyddio gyda'r Pecyn Ffynonellau cysylltiedig.

Eich her yw paratoi **Safbwynt Personol** a Gweithgaredd **Codi Ymwybyddiaeth** ar y pwnc **Tlodi** ac **Anghydraddoldeb**.

Rhaid i'ch **Safbwynt Personol** gynnwys:

- Gwybodaeth am yr agweddau gwleidyddol, economaidd, cymdeithasol, technolegol, cyfreithiol ac amgylcheddol (**PESTLE**) ar y pwnc
- Eich barn bersonol am y pwnc **Tlodi** ac **Anghydraddoldeb** gan wneud sylwadau am hygrededd **neu ddibynadwyedd** y ffynonellau yr ydych yn cyfeirio atynt

YMCHWILIO I DLODI, ANGHYDRADDOLDEB A PHROTESTIO YN NIWYDIANT LLECHI CYMRU

GWEITHGAREDD 1: DADANSODDI FFYNONELLAU

Bydd y gweithgaredd hwn yn profi eich gallu i ddadansoddi ffynonellau.

Byddwch yn gwybod o'ch gwersi hanes pa mor bwysig yw gallu dadansoddi ffynonellau a thynnu gwybodaeth ohonynt. Rhaid i chi ddangos eich gallu i ddadansoddi ffynonellau'n effeithiol wrth gyflwyno eich safbwynt personol. Wrth ddadansoddi ffynonellau, mae hefyd yn bwysig iawn ystyried pa mor gredadwy neu ddibynadwy yw'r ffynonellau ac i ba raddau y gallwch ymddiried yn y wybodaeth sydd ynddynt.

1. Astudiwch Ffynonellau 8 a 9. Pa dystiolaeth sydd yn y ffynonellau hyn i awgrymu bod amodau gwaith chwarelwyr yn galed ac yn beryglus iawn?
2. Astudiwch Ffynonellau 5 a 6. Pa dystiolaeth sydd yn y ffynonellau hyn i egluro disgwyliad oes byr y chwarelwyr?
3. Astudiwch Ffynonellau 1 a 3. Beth oedd y prif wahaniaethau rhwng bywyd yr Arglwydd Penrhyn a bywyd ei chwarelwyr?
4. Astudiwch Ffynhonnell 1. Beth oedd prif achosion Streic Fawr y Penrhyn?
5. Pa dystiolaeth sydd yn Ffynonellau 1, 11 a 12 o ddrwgdeimlad rhwng y dynion a oedd ar streic a'r rhai a dderbyniodd gyflog a thelerau'r Arglwydd Penrhyn ac a aeth yn ôl i'r gwaith?
6. Pa dystiolaeth sydd yn Ffynonellau 10 a 12 bod yr awdurdodau'n dymuno gweld heddwch unwaith eto a streic y Penrhyn yn dod i ben?

GWEITHGAREDD 1

Pa mor ddibynadwy yw Ffynonellau 7 ac 13? Defnyddiwch y tabl isod i'ch helpu i ddadansoddi dibynadwyedd pob un o'r ffynonellau hyn yn fanwl.

Pa mor ddefnyddiol yw'r ffynhonnell?	Pa wybodaeth y gallwch ei chael o'r ffynhonnell hon? A yw'r wybodaeth hon yn fanwl neu'n gyfyngedig mewn unrhyw ffordd?
Pa resymau sydd dros gredu'r ffynhonnell?	Beth sy'n gwneud y ffynhonnell hon yn gredadwy ac yn ddibynadwy? A yw, er enghraifft, yn ddogfen swyddogol gan y llywodraeth, yn dystiolaeth uniongyrchol gan lygad-dyst, neu'n cyfateb i ffynonellau dibynadwy eraill?
A oes unrhyw resymau dros amau'r ffynhonnell?	A allai'r ffynhonnell neu rannau ohoni fod yn annibynadwy e.e. a allai fod yn anghywir, yn gelwydd, yn rhagfarnllyd, neu wedi'i gorliwio? A yw ffynonellau eraill yn anghytuno ac a yw'r rhain yn fwy dibynadwy?

GWEITHGAREDD 2: DEALL A DEFNYDDIO PESTLE

Bydd y gweithgaredd hwn yn eich helpu i ddysgu i adnabod yr agweddau gwleidyddol, economaidd, cymdeithasol, technolegol, cyfreithiol ac amgylcheddol (PESTLE) ar y pwnc hwn.

Astudiwch Ffynonellau 1-12 yn y Pecyn Ffynonellau. Llenwch y tabl isod gan nodi yn y golofn ar yr ochr dde y wybodaeth o'r ffynonellau hyn sy'n ymwneud â phob un o ffactorau PESTLE.

PESTLE	DIFFINIAD	ENGHREIFFTIAU O'R PECYN FFYNONELLAU
GWLEIDYDDOL	Barn a gweithredoedd llywodraethau a gwleidyddion	
ECONOMAIDD	Materion busnes a gwneud arian	

GWEITHGAREDD 2

PESTLE	DIFFINIAD	ENGHREIFFTIAU O'R PECYN FFYNONELLAU
CYMDEITHASOL	Ffactorau cymdeithasol a chrefyddol a ddylanwadodd ar y chwarelwyr	
TECHNOLEGOL	Yr offer a'r dulliau a ddefnyddiwyd mewn chwareli llechi	
CYFREITHIOL	Cyfreithiau a chynnal cyfraith a threfn	
AMGYLCHEDDOL	Effaith y diwydiant llechi ar yr amgylchedd	

TLODI, ANGHYDRADDOLDEB A PHROTESTIO YNG NGHAMBODIA YN YR OES FODERN

GWEITHGAREDD 3: DADANSODDI'R FFYNONELLAU

Byddwch yn gwybod o'ch gwersi hanes pa mor bwysig yw gallu dadansoddi ffynonellau a thynnu gwybodaeth ohonynt. Rhaid i chi ddangos eich gallu i ddadansoddi ffynonellau'n effeithiol wrth gyflwyno eich safbwynt personol. Wrth ddadansoddi ffynonellau, mae hefyd yn bwysig iawn ystyried pa mor gredadwy neu ddibynadwy yw'r ffynonellau ac i ba raddau y gallwch ymddiried yn y wybodaeth sydd ynddynt.

Astudiwch y ffynonellau yn y pecyn sy'n ymwneud â thlodi a'r protestiadau yn erbyn cyflogau isel ac amodau gweithio gwael yng Nghambodia yn yr oes fodern ac atebwch y cwestiynau canlynol:

1. Astudiwch Ffynhonnell 1. Pa dystiolaeth sydd yn Ffynonellau 1 a 2 o amodau byw gwael gweithwyr yn y diwydiant tecstilau neu ddillad yng Nghambodia?
2. Cyflog byw yw'r swm y mae angen i unigolyn ei ennill i sicrhau bod ganddo ddigon o fwyd, lloches a phethau sylfaenol eraill sydd eu hangen ar gyfer bywyd cyffredin.

Pa dystiolaeth sydd yn Ffynonellau 1 a 7 nad yw gweithwyr yn y diwydiant dillad yn cael cyflog byw?

3. Astudiwch Ffynhonnell 3. Nodwch ddau reswm pam mae diwydiant dillad enfawr yng Nghambodia
4. Astudiwch Ffynonellau 3 a 4. Pwy y gellid ei feio am gyflogau isel ac amodau gweithio gwael gweithwyr yn y diwydiant dillad yng Nghambodia?
5. Pa dystiolaeth sydd yn Ffynonellau 5 a 6 o drais yn cael ei ddefnyddio gan yr heddlu yn erbyn y protestwyr?
6. Pa dystiolaeth sydd yn Ffynonellau 5 a 6 o drais yn cael ei ddefnyddio gan y protestwyr eu hunain?
7. Beth, yn ôl Ffynhonnell 5, oedd y rhesymau pam roedd y llywodraeth mor awyddus i roi terfyn ar y protestiadau?
8. Pa mor ddibynadwy a chredadwy yw:
 - (i) Hanesion protestwyr am y digwyddiadau yn Ffynhonnell 7?
 - (ii) Hanesion yr heddlu am y digwyddiadau yn Ffynhonnell 8?

GWEITHGAREDD 3

Defnyddiwch y tabl isod i helpu i lunio dadansoddiad manwl o ddibynadwyedd pob un o'r ffynonellau hyn.

Pa mor ddefnyddiol yw'r ffynhonnell?	Pa wybodaeth y gallwch ei chael o'r ffynhonnell hon? A yw'r wybodaeth hon yn fanwl neu'n gyfyngedig mewn unrhyw ffordd?
Pa resymau sydd dros gredu'r ffynhonnell?	Beth sy'n gwneud y ffynhonnell hon yn gredadwy ac yn ddibynadwy? A yw, er enghraifft, yn ddogfen swyddogol gan y llywodraeth, yn dystiolaeth uniongyrchol gan lygad-dyst, neu'n cyfateb i ffynonellau dibynadwy eraill?
A oes unrhyw resymau dros amau'r ffynhonnell?	A allai'r ffynhonnell neu rannau ohoni fod yn annibynadwy e.e. a allai fod yn anghywir, yn gelwydd, yn rhagfarnllyd, neu wedi'i gorliwio? A yw ffynonellau eraill yn anghytuno ac a yw'r rhain yn fwy dibynadwy?

GWEITHGAREDD 4: DEALL A DEFNYDDIO PESTLE

Bydd y gweithgaredd hwn yn eich helpu i ddysgu sut i adnabod yr agweddau gwleidyddol, economaidd, cymdeithasol, technolegol, cyfreithiol ac amgylcheddol (PESTLE) ar y pwnc hwn.

Astudiwch y ffynonellau am dlodi ac anghydraddoldeb yng Nghambodia. Llenwch y tabl isod drwy nodi yn y golofn ar yr ochr dde y wybodaeth o'r ffynonellau hyn sy'n ymwneud â phob un o ffactorau PESTLE.

PESTLE	DIFFINIAD	ENGHREIFFTIAU O'R PECYN FFYNONELLAU
GWLEIDYDDOL	Barn a gweithredoedd llywodraethau a gwleidyddion	
ECONOMAIDD	Materion busnes a gwneud arian	

GWEITHGAREDD 4

PESTLE	DIFFINIAD	ENGHREIFFTIAU O'R PECYN FFYNONELLAU
CYMDEITHASOL	Amodau byw a gweithio	
TECHNOLEGOL	Technoleg a ddefnyddir gan y protestwyr a'r heddlu	
CYFREITHIOL	Hawliau dynol, cyfreithiau a'r heddlu	
AMGYLCHEDDOL	Effaith y protestiadau ar yr amgylchedd	

GWEITHGAREDD 5: YSGRIFENNU SAFBWyNT PERSONOL

Paratowch safbwynt personol ar y pwnc tlodi, anghydraddoldeb a phrotestio yng Nghambodia (o leiaf 3-4 ochr A4). Gallwch ddefnyddio unrhyw wybodaeth neu ffynonellau yr ydych wedi'u hastudio.

Cofiwch gynnwys:

- Gwybodaeth am yr agweddau gwleidyddol, economaidd, cymdeithasol, technolegol, cyfreithiol ac amgylcheddol (**PESTLE**) ar y pwnc
- Eich barn bersonol am **Dlodi, Anghydraddoldeb** a phrotestio yng Nghambodia.

Cynllun Posibl:

Dechreuwch drwy wneud nodiadau o'r ffynonellau. Dewch o hyd i wybodaeth ac ysgrifennwch am:

- Y diwydiant dillad yng Nghambodia, pwy sy'n gwneud arian ohono a beth rydych chi'n ei feddwl amdano?
- Y rhesymau dros y tlodi a'r anghydraddoldeb yn y diwydiant dillad yng Nghambodia. Beth yw eich barn am hyn a phwy sydd ar fai?
- Protestiadau yn erbyn y cyflogau isel a'r amodau gwaith yn y diwydiant dillad yng Nghambodia a'ch barn chi am y protestiadau hyn

PWYSIG!

- » Gwnewch sylwadau am ddibynadwyedd y ffynonellau ac i ba raddau y gallwch ymddiried yn y wybodaeth sydd ynddynt
- » Gwnewch yn siŵr eich bod yn cyfeirio at bob un o ffactorau PESTLE, h.y. yr agweddau gwleidyddol, economaidd, cymdeithasol, technolegol, cyfreithiol ac amgylcheddol ar y pwnc

Gan ddefnyddio eich nodiadau, ysgrifennwch Ddatganiad Personol (3-4 ochr A4) ar y pwnc tlodi, anghydraddoldeb a phrotestio.

GWEITHGAREDD 6: GWEITHGAREDD CODI YMWHYBYDDIAETH

Fel unigolyn neu fel tîm (sy'n cynnwys 3- 6 o aelodau), datblygwch weithgaredd i godi ymwybyddiaeth o dlodi, anghydraddoldeb a phrotestio ar gyfer myfyrwyr ifanc a'i roi ar waith.

Cyflwynwch eich syniadau ar gyfer **Pecyn Codi Ymwybyddiaeth** sy'n cynnwys tystiolaeth sy'n dangos:

- sut y gwnaethoch lunio'r syniadau ar gyfer **codi ymwybyddiaeth**
- sut a pham y gwnaethoch ddewis y syniad gorau
- eich cynlluniau ar gyfer sut y gellid datblygu a gweithredu eich syniad
- manylion unrhyw dechnegau priodol ar gyfer datrys problemau a gwneud penderfyniadau y bydd angen i chi eu dysgu, eu datblygu a'u defnyddio
- y deunyddiau a'r adnoddau y bydd eu hangen arnoch

Bydd ymweld ag Amgueddfa Lechi Cymru, neu unrhyw un o amgueddfeydd eraill Amgueddfa Cymru, yn rhoi syniad rhagorol i chi o sut mae amgueddfeydd yn codi ymwybyddiaeth o faterion drwy eu defnydd o adnoddau a'r ffordd y maent yn cyflwyno hanes.

HER FER DINASYDDIAETH FYD-EANG AMGUEDDFA CYMRU

Rydym yn eich herio i ymchwilio i'r pwnc **Tlodi** ac **Anghydraddoldeb** yn y byd modern.

I baratoi ar gyfer yr Her Fer hon, rydych wedi astudio ffynonellau ac wedi ymweld ag amgueddfeydd sydd wedi rhoi dealltwriaeth dda i chi o dlodi ac anghydraddoldeb yn seiliedig ar y diwydiant llechi yng Nghymru yn y 19eg ganrif a'r diwydiant dillad yng Nghambodia heddiw. Rydych nawr yn barod i gwblhau Her Fer Dinasyddiaeth Fyd-eang Amgueddfa Cymru drwy ymchwilio i'r pwnc hwn wrth edrych ar bynciau a gwledydd tebyg yn y byd modern.